

Με Άπειρους Τρόπους

ΟΔΗΓΟΙ ΓΙΑ ΓΟΝΕΙΣ · ΚΕΝΤΡΟ ΗΜΕΡΑΣ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

Κοινωνικές Δεξιότητες & ΔΑΦ

Χτίζοντας Γέφυρες Επικοινωνίας από την Πρώιμη Ηλικία

ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΟΣ
ΟΔΗΓΟΣ

☒ Τσεκάρετε τα
κουτάκια

Σημειώστε
παρατηρήσεις

Ορίστε στόχους

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ: ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ;

- ☐ **Ορισμός & Περιεχόμενο:** Οι κοινωνικές δεξιότητες είναι τα πολύτιμα εργαλεία που χρησιμοποιούμε καθημερινά για να αλληλεπιδρούμε, να εκφράζουμε τις ανάγκες μας, να μοιραζόμαστε συναισθήματα και να δημιουργούμε ουσιαστικούς δεσμούς φιλίας. Περιλαμβάνουν τη λεκτική επικοινωνία (τον λόγο, την ομιλία και τον τόνο της φωνής) αλλά και τη μη λεκτική επικοινωνία, η οποία αποτελεί το μεγαλύτερο μέρος των αλληλεπιδράσεών μας (βλεμματική επαφή, εκφράσεις του προσώπου, χειρονομίες, στάση του σώματος και προσωπικός χώρος).
- ☐ **Νευροδιαφορετικότητα & Επεξεργασία:** Στα παιδιά στο Φάσμα του Αυτισμού (ΔΑΦ), ο εγκέφαλος επεξεργάζεται τις κοινωνικές και αισθητηριακές πληροφορίες με έναν διαφορετικό, μοναδικό τρόπο. Αυτή η νευροδιαφορετικότητα συχνά καθιστά τον κοινωνικό κόσμο των «τυπικών» ανθρώπων περίπλοκο ή ακόμα και κατακλυσμιαίο.
- ☐ **Η Επιθυμία για Σύνδεση:** Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε ότι η δυσκολία στην επικοινωνία δεν σημαίνει απουσία επιθυμίας για σύνδεση. Τα παιδιά στο φάσμα επιζητούν την επαφή, την αποδοχή και τη συντροφικότητα, όμως συχνά δεν διαθέτουν τον «οδικό χάρτη» για να την προσεγγίσουν. Χρειάζονται εξειδικευμένη, δομημένη υποστήριξη για να αποκωδικοποιήσουν τους άγραφους κοινωνικούς κανόνες, να αναγνωρίσουν τα συναισθήματα των άλλων και να εκφράσουν τα δικά τους με τρόπο που να γίνεται κατανοητός από το περιβάλλον τους.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ / ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΙΔΙΚΟΥ Ή ΓΟΝΕΑ:

3. ΠΩΣ ΕΚΔΗΛΩΝΟΝΤΑΙ ΟΙ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ;

Οι κοινωνικές δυσκολίες δεν εμφανίζονται στατικά, αλλά εξελίσσονται παράλληλα με την ηλικία και τις αναπτυξιακές απαιτήσεις του περιβάλλοντος του παιδιού.

Στην Προσχολική Ηλικία (2–5 ετών)

Στην ηλικία αυτή, η αλληλεπίδραση στηρίζεται κυρίως στο παιχνίδι και τη μη λεκτική επικοινωνία:

- ☐ **Δυσκολία στη Συντονισμένη Προσοχή (Joint Attention):** Το παιδί δυσκολεύεται να μοιραστεί το ενδιαφέρον του με έναν ενήλικα – για παράδειγμα, δεν δείχνει με το δάχτυλο ένα αεροπλάνο στον ουρανό για να το δει και ο γονέας, ούτε κοιτάζει εκεί που του δείχνουν.
- ☐ **Επιλεκτική ή Περιορισμένη Βλεμματική Επαφή:** Η ματιά του μπορεί να μην συντονίζεται με τη λεκτική επικοινωνία, να φαίνεται ότι «κοιτάζει μέσα από τον άλλον» ή να αποφεύγει τη βλεμματική επαφή όταν κατακλύζεται από αισθητηριακά ερεθίσματα.
- ☐ **Παράλληλο ή Μοναχικό Παιχνίδι:** Το παιδί τείνει να παίζει δίπλα σε άλλα παιδιά παρά μαζί τους. Ενδέχεται να ασχολείται επαναλαμβανόμενα με συγκεκριμένα μέρη παιχνιδιών (π.χ. περιστροφή τροχών) αντί για παιχνίδι ρόλων ή συμβολικό παιχνίδι.
- ☐ **Δυσκολία στην Εναλλαγή Σειράς (Turn-taking):** Η έννοια του «παίρνουμε σειρά» στο παιχνίδι ή στην ομιλία απαιτεί κατανόηση της παρουσίας του άλλου, κάτι που χρειάζεται συστηματική εξασφάλιση και καθοδήγηση.

Στην Πρώτη Σχολική Ηλικία (6+ ετών)

Όσο αυξάνονται οι απαιτήσεις του σχολικού περιβάλλοντος, οι δυσκολίες μετατοπίζονται σε πιο σύνθετες κοινωνικές έννοιες:

- ☐ **Αποκωδικοποίηση Μη Λεκτικών Σημάτων:** Δυσκολία στην «ανάγνωση» των εκφράσεων του προσώπου, της γλώσσας του σώματος ή του τόνου της φωνής των συμμαθητών (π.χ. δυσκολεύεται να αντιληφθεί πότε κάποιος στενοχωρήθηκε ή κουράστηκε).
- ☐ **Κυριολεκτική Κατανόηση (Literal Thinking):** Δυσκολία στην κατανόηση της μεταφορικής γλώσσας, των αστείων, του χιούμορ ή της ειρωνείας, με αποτέλεσμα το παιδί να ερμηνεύει τις φράσεις με την απόλυτη, αυστηρή σημασία τους.
- ☐ **Μονομερής Διάλογος:** Το παιδί μπορεί να μιλά εξαντλητικά για το αγαπημένο του θέμα (π.χ. μέσα μεταφοράς, αστρονομία) χωρίς να παρατηρεί αν ο συνομιλητής παρακολουθεί ή αν ενδιαφέρεται.
- ☐ **Κατανόηση Άγραφων Κοινωνικών Κανόνων:** Δυσκολία στην προσαρμογή της συμπεριφοράς ανάλογα με το πλαίσιο (π.χ. διαφορετικός τρόπος ομιλίας στον δάσκαλο και διαφορετικός στον φίλο στο διάλειμμα).

ΣΗΜΕΙΩΣΤΕ ΠΟΙΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΕΙΤΕ ΣΥΧΝΟΤΕΡΑ:

5. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΗΜΕΡΑΣ & ΤΗΣ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Το Κέντρο Ημέρας λειτουργεί ως ένας ασφαλής «ενδιάμεσος σταθμός» ανάμεσα στην οικογένεια και την ευρύτερη κοινωνία. Μέσα από μια συντονισμένη διεπιστημονική ομάδα (Αναπτυξιακή Παιδίατρος, Παιδοψυχίατρος, Παιδονευρολόγος, Λογοθεραπεύτρια, Εργοθεραπεύτρια, Ψυχολόγους, Ειδική Παιδαγωγός και Κοινωνική Λειτουργός):

- ☐ **Εξατομικευμένη Αξιολόγηση:** Χαρτογραφούνται τα δυνατά σημεία και οι ιδιαίτερες ανάγκες του κάθε παιδιού, δημιουργώντας ένα προσαρμοσμένο θεραπευτικό πλάνο.
- ☐ **Δομημένες Ομάδες Κοινωνικών Δεξιοτήτων:** Τα παιδιά συμμετέχουν σε ολιγομελείς ομάδες συνομηλίκων, όπου σε προστατευμένο περιβάλλον εξασκούνται στη συνεργασία, την εναλλαγή σειράς και τη διαχείριση συναισθημάτων.
- ☐ **Ολιστική Συμβουλευτική Γονέων:** Παρέχεται συνεχής καθοδήγηση και εκπαίδευση στην οικογένεια, ώστε οι θεραπευτικές κατακτήσεις να γενικεύονται στο σπίτι, στο σχολείο και στις καθημερινές βόλτες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5)*. Washington, DC: APA.

Dawson, G., & Bernier, R. (2013). A quarter century of progress on the early detection and treatment of autism spectrum disorder. *Development and Psychopathology*, 25(4pt2), 1455-1472.

Gray, C. (2015). *The New Social Story Book*. Future Horizons.

Rogers, S. J., Dawson, G., & Vismara, L. A. (2012). *An Early Start for Your Child with Autism: Using Everyday Activities to Help Kids Connect, Communicate, and Learn*. Guilford Press. (Ελληνική μετάφραση: Πρώιμη Παρέμβαση για Παιδιά με Αυτισμό).

Schreibman, L., et al. (2015). Naturalistic Developmental Behavioral Interventions: Empirically Validated Treatments for Autism Spectrum Disorder. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 45(8), 2411-2428.

ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ ΣΕΙΡΑ

Με Άπειρους Τρόπους

Κάθε παιδί στο φάσμα έχει τον δικό του τρόπο. Τον ανακαλύπτουμε μαζί.

Τεύχος 01
Ύψνος

Τεύχος 02
Κοινωνικές
Δεξιότητες

Τεύχος 03
Σύντομα...

Το Κέντρο Ημέρας χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα «Αττική 2021-2027» με την Πράξη «Λειτουργία δύο (2) νέων Μονάδων Ψυχικής Υγείας της Ελληνικής Εταιρείας Ιατρικής Ψυχολογίας» με Κωδικό ΟΠΣ 6034738.

Επικοινωνία: Γοργίου 6, Αθήνα, ΤΚ 11636 · Τηλ.: 210 9244366 · mets@medicalpsychology.eu